

Sprawozdanie

komisji prawniczej o wniosku Wydziału krajowego, względem ustanowienia nowego c. k. Sądu powiatowego w Żołyńi.

Wysoki Sejmie!

Zwierzchność gminna miasteczka Kańczugi wniosła 18. listopada 1889 l. 1421 do Wysokiego Sejmu petycją o wyjednanie utworzenia nowego c. k. Sądu powiatowego w Kańczudze, która to petycja uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 26. listopada 1889 Wydziałowi krajowemu do załatwienia przekazana, a przez tenże Wydziałowi Rady powiatowej w Łańcucie do zbadania przesłana została.

Wydział powiatowy w Łańcucie sprawozdaniem z 11. października 1890 przedłożył Wydziałowi krajowemu prośbę gminy miasta Żołyńia i innych okolicznych gmin z odnośnemi deklaracyami gmin i obszarów dworskich o utworzenie nowego c. k. Sądu powiatowego w miejscowości Żołyńia, oraz zbadaną i uzupełnioną petycją gminy miasta Kańczugi z tem sprawozdaniem, że Rada powiatowa w Łańcucie na posiedzeniu z 7. października 1890 oświadczyła się, iż w ogóle zachodzi potrzeba utworzenia nowych Sądów w tamtejszej okolicy, że tak miasto Żołyńia, jak i Kańczuga okazują się na siedzibę Sądu dogodnemi, że jednak na pierwszym miejscu należałoby uwzględnić gminę Żołyńia, opierając swoją opinię na podstawie petycji gminy Żołyńia i okolicznych gmin, zbadania potrzeb miejscowych i ze względu na obszar i zaludnienie powiatu Łańcuckiego, z którego należałoby nowy okręg Sądowy z siedzibą Sądu w Żołyńi utworzyć.

C. k. Prezydym wyższego Sądu krajowego w Krakowie w odezwie z dnia 14. kwietnia 1891 l. 3922 (LW. 15.315/91) udzieliło swojej opinii tej treści: że kreowanie nowego Sądu powiatowego z siedzibą w Kańczudze, którego okręg miałyby tworzyć gminy w okolicy Kańczugi położone, a należące do Sądu powiatowego w Przeworsku, nie mogłoby być ze względu na potrzeby tamtejszej okolicy i tok spraw sądowych popieranem, gdyż tak Kańczuga jakoteż przyległych siedm gmin na północ Kańczugi położonych, są dość blisko Przeworska 6 do 11 kilom. od siedziby tegoż Sądu oddalone, a te gminy wraz z gminami na południe Kańczugi położonemi w okolicy górzystej z ludnością ubogą nie dają tyle czynności sądowej, ażeby Sąd powiatowy w Przeworsku był przeciążony i by ilość tych spraw mogła usprawiedliwić utworzenie nowego Sądu.

Natomiast oświadcza Prezydum Sądu krajowego w Krakowie zgodnie z zapatrywaniami Rady powiatowej w Łańcucie, że kreowanie Sądu powiatowego w Żołyńi, którego okręg sądowy byłby utworzony przeważnie z gmin i obszarów dworskich do Sądu powiatowego w Łańcucie należących na północ od Łańcuta położonych a po części także z kilku gmin do Sądu

powiatowego w Leżajsku obecnie należących, byłoby ze stanowiska należytego wymiaru sprawiedliwości i potrzeby tamtejszej ludności pożądanem — gdyż Sądy te, pomimo pomnożenia w roku 1889 sił koncepcyjnych, czynnościami są przeciążone, co niekorzystnie wpływa na tok spraw sądowych.

Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego wskazuje ale przytem potrzebę zapewnienia lokali do pomieszczenia urzędów sądowych, więzienia jakoż dostarczenia pomieszczeń stosownych dla urzędników i sług sądowych.

Za utworzeniem nowego Sądu w Żolyni oświadczyły się i życzą sobie przyłączenia do tego Sądu gminy Żolynia miasto, Żolynia wieś, Rakszawa, Węgliska, Medynia, Brzoza Stadnicka, Zmysłówka, Białobrzegi, Smolarzyny i Dąbrówka z ludnością 18.042 według spisu z r. 1880, ze względu jednak na położenie geograficzne w razie kreowania Sądu w Żolyni zupełnie odosobnione gminy Pogwizdów z ludnością 705 osób, Zalesie z ludnością 480 osób i gminę Gwizdów z ludnością 574 osób, graniczącą z gminą Żolynia, wypada przyłączyć do proponowanego nowego Sądu, na które to przyłączenie obszary dworskie wymienionych trzech gmin się zgadzają. Tym sposobem ludność przyszłego okręgu Sądowego w Żolyni wynosiłaby według spisu z roku 1880 w 13 gminach 19.801 osób, według spisu z roku 1890 o wiele więcej, w każdym razie będzie już dostateczną cyfrą dla dania zajęcia nowemu Sądowi, a po utworzeniu Sądu w Żolyni miałyby okręg Łańcucki około 25.000 ludności, licząc obecnie podług spisu ostatego z 1890 roku 45.192 mieszkańców.

Wszelkie warunki zatem przemawiają za utworzeniem nowego Sądu w Żolyni tak z powodu zanadto obszernego okręgu w Łańcucie, a zatem znacznej odległości gmin od siedziby Sądu, jak również z powodu usunięcia w taki sposób przeszkody, jaką sprawia rzeka Wisłok, płynąca przez środek sądowego powiatu Łańcuckiego — a gdy Rada gminna w Żolyni także zobowiązała się przez lat dziesięć ponosić połowę kosztu najmu lokalności na umieszczenie Sądu i przedkłada deklaracje właścicieli domów, którzy gotowi są wynająć takowe czy na pomieszczenie biur, czy na mieszkanie urzędników i to w ilości na ten cel wystarczającej — przeto komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl ustawy z dnia 11. czerwea 1868 (nr. 59 dz. u. p.) udziela c. k. Rządowi opinii, iż dla dobra mieszkańców c. k. Starostwa w Łańcucie należy ustanowić tam czwarty c. k. Sąd powiatowy z siedzibą w mieście Żolyni, do którego okręgu przyłączone być mają gminy i obszary dworskie z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Łańcucie: Żolynia miasto, Żolynia wieś, Rakszawa, Węgliska, Medynia, Brzoza Stadnicka, Zmysłówka, Białobrzegi, Smolarzyny, Dąbrówki, Pogwizdów i Zalesie, a z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Leżajsku gmina Gwizdów.

Lwów dnia 23. marca 1892.

Przewodniczący:

Zoll w. r.

Sprawozdawca:

Lenartowicz w. r.